

---

Kraków, 31 sierpnia 2026 r.

# STANOWISKO

## Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSIP VOTUM

w sprawie zarządzenia nr 238/2025 Wiceprezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 19 sierpnia 2026 r. dotyczącego ponownego przydziału spraw

Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zdecydowanie krytycznie ocenia zarządzenie nr 238/2025 Wiceprezesa Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z dnia 19 sierpnia 2026 r., mocą którego dokonano ponownego przydziału 25 spraw prowadzonych przez sędziów i asesorów sądowych I, II i XVI Wydziału Cywilnego tego Sądu, oraz późniejszą odmowę jego reasumpcji mimo wniosku osób zainteresowanych. Zarządzenie to, w ocenie Stowarzyszenia, zostało wydane z rażącym naruszeniem przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „p.u.s.p”) i godzi w konstytucyjne oraz konwencyjne gwarancje niezawisłości sędziowskiej, a także w prawo stron do rozpoznania sprawy przez sąd należycie obsadzony.

Zastrzeżenia budzi już samo powołanie w podstawie prawnej zarządzenia art. 37b § 1 pkt 1 i 3 p.u.s.p. Przepis ten, umieszczony w rozdziale poświęconym

wewnętrznemu nadzorowi administracyjnemu, upoważnia prezesa sądu wyłącznie do badania sprawności postępowania w poszczególnych sprawach (pkt 1) oraz badania prawidłowości przydzielania spraw sędziom, asesorum sądowym i referendarzom sądowym i równomierności obciążenia ich pracą (pkt 3). Jest to zatem kompetencja o charakterze czysto diagnostyczno-kontrolnym – na jej podstawie prezes (wiceprezes) sądu może stwierdzić istnienie nieprawidłowości, nie uzyskuje jednak w ten sposób samodzielnego umocowania do podjęcia czynności władczej polegającej na zmianie referenta w konkretnych sprawach. Kompetencja do ingerencji w skład orzekający i przydział spraw została uregulowana przez ustawodawcę odrębnie i wyczerpująco w art. 47a–47b p.u.s.p., właśnie po to, by wyłączyć ją spod swobodnego uznania administracji sądowej i poddać rygorystycznym przesłankom materialnym. Powołanie art. 37b obok art. 47b nie rozszerza zatem zakresu dopuszczalnej ingerencji ani nie konwaliduje braku przesłanek z art. 47b § 1 – kompetencja nadzorczo-informacyjna nie może być traktowana jako samodzielna lub dodatkowa podstawa do podejmowania czynności zastrzeżonych dla odrębnego, szczególnego reżimu prawnego. Zabieg taki stanowi w istocie próbę obejścia gwarancyjnego charakteru art. 47a–47b p.u.s.p. i przywrócenia – pod pozorem wykonywania nadzoru administracyjnego – dyskrecyjnego wpływu administracji sądowej na przydział spraw, którego wyeliminowaniu miało służyć wprowadzenie systemu losowego przydziału spraw.

Zmiana referenta w sprawie już zawistej może nastąpić wyłącznie w razie zaistnienia przesłanek wyłączenia sędziego określonych w art. 48 i 49 k.p.c. albo niemożności lub długotrwałej przeszkody w rozpoznaniu sprawy w dotychczasowym składzie, o której mowa w art. 47b § 1 p.u.s.p. Zarządzenie powołuje się na tę ostatnią przesłankę, nie wskazując przy tym żadnej okoliczności o charakterze obiektywnym, która przeszkodę taką by uzasadniała. Jej faktycznym substytutem uczyniono wyłącznie liczbę spraw „starych” w poszczególnych referatach oraz fakt ich zarejestrowania przed wdrożeniem systemu losowego przydziału spraw. Okoliczność ta nie stanowi „przeszkody” w rozumieniu ustawy – sędziowie i asesory, których referaty objęto zarządzeniem, czynnie orzekają, a wielkość zaległości w referacie jest funkcją obciążenia wydziału i organizacji jego

pracy, nie zaś zdarzeniem obiektywnie uniemożliwiającym prowadzenie sprawy. Zastąpienie ustawowej przestanki kryterium czysto statystycznym jest niedopuszczalne, a utrwalenie się takiej praktyki może w przyszłości okazać się niebezpiecznym precedensem, otwierającym drogę do arbitralnej ingerencji administracji sądowej w przydział spraw z pominięciem przestanek ustawowych.

Zarządzenie narusza również zasadę losowego przydzielania spraw wyrażoną w art. 47a § 1 p.u.s.p. i skonkretyzowaną w § 43 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych. Katalog wyjątków od stosowania systemu losowego przydziału spraw ma charakter zamknięty i nie obejmuje sytuacji spraw zarejestrowanych przed jego wdrożeniem – przepisy przejściowe upoważniały przewodniczących wydziałów do przydziału spraw poza systemem jedynie do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych, nie przewidując żadnego wyjątku odnoszącego się do daty rejestracji sprawy. Ręczne, pozasystemowe wskazanie konkretnych sygnatur konkretnym orzecznikom, bez ujawnienia kryterium i mechanizmu tego wyboru, jest wprost sprzeczne z ideą losowości i transparentności przydziału spraw, która ma gwarantować bezstronność sądu i wykluczać wpływ administracji sądowej na skład orzekający w konkretnej sprawie.

Wykonanie zarządzenia wydanego z naruszeniem art. 47a § 1 i art. 47b § 1 p.u.s.p. skutkować może wystąpieniem sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c., a w konsekwencji nieważnością postępowania w sprawach objętych ponownym przydziałem. Stanowisko to znajduje jednoznaczne potwierdzenie w postanowieniu Sądu Najwyższego z 26 marca 2026 r. (III CZ 201/25) oraz w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 listopada 2024 r. (C-197/23), z których wynika, że naruszenie zasad przydziału spraw i niezmienności składu sądu nie jest uchybieniem organizacyjnym, lecz naruszeniem gwarancji bezstronności sądu i prawa stron do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. Dla stron postępowań oznacza to realne ryzyko uchylecia zapadłych orzeczeń i wydłużenia postępowań o kolejne lata – skutek wprost przeciwny do celu, którym, jak deklaruje samo zarządzenie, miało być ograniczenie przewlekłości postępowań.

Stowarzyszenie podkreśla przy tym, że odpowiedzialność za wadliwość zarządzenia obciąża wyłącznie organ, który je wydał, a nie sędziów i asesorów, do których referatów przydzielono sprawy. Dotyczy to w szczególności asesorów sądowych, którzy w najbliższym czasie podlegać będą kompleksowej ocenie kwalifikacyjnej – narażanie ich na orzekanie w warunkach obarczonych ryzykiem nieważności postępowania z przyczyn od nich niezależnych nie da się pogodzić z zasadami rzetelnego sprawowania nadzoru administracyjnego nad sądami.

Mając powyższe na uwadze, Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury stanowczo sprzeciwia się utrzymywaniu w mocy zarządzenia nr 238/2025 w jego obecnym kształcie. Poszanowanie zasad przydziału spraw i niezmienności składu sądu nie jest kwestią techniczną ani wewnątrzorganizacyjną – stanowi fundamentalną gwarancję niezawisłości sędziowskiej oraz prawa obywateli do rzetelnego procesu przed sądem właściwie obsadzonym, i jako taka nie może być przedmiotem arbitralnych decyzji administracyjnych podejmowanych z pominięciem obowiązujących przepisów, niezależnie od intencji przyświecających ich autorom.

*Z wyroczni szcunku*

Prezes Zarządu  
Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSIP  
VOTUM



- Sędzia Marek Antas -